herpy

DRZEWOŁAZY

Brilliant-thighed Poison Frog

Allobates femoralis

Allobates femoralis to mała, ciemna żaba o długości 3-4 cm z Amazonii i Wyżyny Gujańskiej, z pomarańczowożółtą plamą za przednią kończyną i półksiężycowatą pomarańczową plamą na udzie. Jest aktywna w dzień i żyje na ziemi, samce bronią terytoriów donośnym nawoływaniem, a zaloty należą do najdłuższych wśród drzewołazów. Gatunek należy do rodziny Aromobatidae i uchodzi za nietoksyczny.

Rodzina: Aromobatidae Dawna nazwa: *Epipedobates femoralis; Phyllobates femoralis; Dendrobates femoralis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**3-4 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Toksyny skórne	**Brak znanych**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 40 × 40 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**25-28 °C**
Temperatura w nocy	**21-24 °C**
Wilgotność	**70-100%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 1-2 cm
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**8-20**
Czas do wyklucia	**15-20 dni**
Okres larwalny	**40-50 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny**
Opieka nad potomstwem	**Pilnuje jaj i nosi kijanki**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Allobates femoralis to smukła, długonoga żaba. Samce mierzą 28-33 mm od pyska do kloaki, a samice są nieco większe; dorosłe osobniki mierzą 25-38 mm, czyli 3-4 cm. Grzbiet jest ciemnobrązowy do czarnego i lekko ziarnisty, gardło czarne, a brzuch biały z czarnym wzorem. Od pyska do tylnych kończyn biegnie jasnobrązowy pas, a wzdłuż boku od pyska do przedniej kończyny i dalej do nogi ciągnie się przerywany biały pas. Za przednią kończyną znajduje się pomarańczowożółta

plama, a na zewnętrznej stronie uda półksiężycowata pomarańczowa plama, którą samiec eksponuje podczas zalotów. Ubarwienie różni się między populacjami: w Ekwadorze i Peru górny pas boczny jest złocistożółty, a dolny niebieskobiały, natomiast zwierzęta z Brazylii i Gujany mają białe pasy i szary, niebiesko marmurkowy brzuch.

Gatunek opisał George Albert Boulenger w 1884 roku i od tego czasu był zaliczany do rodzajów *Phyllobates*, *Dendrobates* i *Epipedobates*. Obecnie należy do rodziny Aromobatidae, a nie Dendrobatidae, jak większość drzewołazów spotykanych w hodowli. Zachowania godowe również różnią się między populacjami, dlatego nie należy łączyć zwierząt z różnych rejonów.

A. femoralis uchodzi za nietoksyczny, a niebezpiecznej trucizny w skórze nie udokumentowano. Nie jest to jednak do końca wyjaśnione: niektóre populacje mogą być słabo toksyczne, a zwierzęta z hodowli mogą przyswajać do skóry słabe alkaloidy z pokarmu. Skóra jest cienka jak u wszystkich płazów, więc nie bierz zwierząt do ręki i myj ręce po pracy w terrarium.

Występowanie i środowisko

Allobates femoralis występuje w dorzeczu Amazonki i w tropikalnej wschodniej części Ameryki Południowej: w Brazylii, Gujanie, Surinamie i Gujanie Francuskiej oraz we wschodnich częściach Kolumbii, Ekwadoru, Peru i Boliwii. Pojedyncze stwierdzenie z Wenezueli może wynikać z pomylenia z *Ameerega picta*. Zdecydowana większość odnotowanych stwierdzeń pochodzi z Brazylii, a następnie z Ekwadoru, Gujany Francuskiej, Peru, Surinamu i Kolumbii.

Na Czerwonej liście IUCN gatunek ma status najmniejszej troski (LC), ponieważ jest szeroko rozpowszechniony i pospolity, a szczególnych zagrożeń nie stwierdzono.

> **Naturalny zasięg:** Boliwia, Brazylia, Kolumbia, Ekwador, Gujana Francuska, Gujana, Peru i Surinam.

ŚRODOWISKO

Allobates femoralis żyje na dnie nizinnego lasu deszczowego, gdzie porusza się w warstwie liści. Najczęściej spotyka się go poniżej 300 m n.p.m., ale w Kolumbii i Ekwadorze do około 1000 m. Gatunek jest aktywny w dzień i żywi się drobnymi owadami, takimi jak chrząszcze, świerszcze, karaczany i mrówki, a młode zjadają głównie skoczogonki.

Samce nawołują z podwyższonych miejsc, takich jak korzenie i powalone pnie, i bronią terytorium przed innymi samcami. Samice trzymają się kilku niewielkich obszarów i przemieszczają się głównie w dni zalotów. Rozród zależy od pory deszczowej: we wschodniej części zasięgu trwa od listopada do kwietnia, ze szczytem w styczniu i lutym. W porze suchej zdarzają się tylko pojedyncze zniesienia, gdy pada deszcz. Samice są bardziej ruchliwe, gdy jest chłodno i wilgotno.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

Hodowla

TERRARIUM

Para *Allobates femoralis* potrzebuje szklanego terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 40 × 40 cm. Gatunek żyje przy ziemi, więc najważniejsza jest powierzchnia dna, choć samce chętnie wspinają się nieco wyżej, by nawoływać. Jeśli trzymasz razem kilka par, terrarium musi być duże i mieć wiele barier wzrokowych, ponieważ samce są terytorialne.

Dobre urządzenie to keramzyt na dnie i gruba warstwa czystych liści dębu na wierzchu, w której żaby się chowają i składają jaja. Tylną i boczne ściany można pokryć paprocią drzewiastą i korkiem, a połówka łupiny kokosa jako kryjówka, gałąź jako punkt obserwacyjny, kilka roślin i mała miseczka z wodą dopełniają całość. Pokrywa musi mieć wentylację na tyle szczelną, by muszki owocowe nie uciekały. Żaby są szybkie, więc uważaj przy otwieraniu drzwiczek.

TEMPERATURA

W dzień temperatura powinna wynosić 25-28 °C, a w nocy 21-24 °C, czyli 3-4 stopnie mniej. Dobowe wahania odpowiadają warunkom w Gujanie Francuskiej i sprzyjają rozrodowi. W ciągu roku temperatura musi się zmieniać tylko o 1-2 stopnie i nie ma zimowania.

Drzewołazy źle znoszą długotrwałe upały, więc latem pilnuj temperatury i używaj termometru cyfrowego z czujnikiem umieszczonym nisko w terrarium. Ciepło najlepiej, by pochodziło z pomieszczenia i oświetlenia.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza musi być wysoka: 70-80 % w środku dnia i blisko 100 % rano i wieczorem. Automatyczny system zraszania, który daje na przykład dwa krótkie deszcze dziennie, utrzymuje warstwę liści wilgotną, a żaby aktywne; zamgławiacz pomaga uzyskać wilgotne godziny poranne i wieczorne. Liście i wyposażenie muszą między zraszaniami nieco przeschnąć, aby nie pojawiła się pleśń i zastałe powietrze.

Używaj wody z odwróconej osmozy lub deszczówki, aby nie powstawały osady wapienne. Gdy warstwa liści wyschnie, żaby szybko się odwadniają.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Zapewnij niską szklaną miseczkę o średnicy około 10 cm z 1-2 cm wody, z której żaby łatwo wyjdą. Korzysta z niej też samiec, gdy musi pozostawić kijanki. Używaj deszczówki, wody z odwróconej osmozy lub odchlorowanej wody z kranu i często ją wymieniaj.

Płazy wchłaniają wodę i substancje przez skórę, więc mydło, środki czystości i kremy nie mogą znaleźć się w pobliżu terrarium. Szoruj miseczkę gorącą wodą bez mydła.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

OŚWIETLENIE I UVB

Światło jest przede wszystkim dla roślin. Zapewnij 12 godzin światła dziennie, na przykład od 7 do 19. Świetlówki lub LED o temperaturze barwowej około 6500 K dają naturalne kolory i dobry wzrost roślin.

Nie udokumentowano, by UVB było dla gatunku niezbędne, a żaby otrzymują witaminę D3 z suplementu na pokarmie. Jeśli mimo to wybierzesz słabe źródło UVB, trzymaj się strefy Fergusona 1 i zapewnij gęstą warstwę liści, pod którą można się schować.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Allobates femoralis żywi się drobnymi owadami. W terrarium podstawą pokarmu są nielotne muszki owocowe, uzupełniane skoczogonkami, bardzo małymi świerszczami, małymi larwami barciaka i planktonem łąkowym. Młode zjadają głównie skoczogonki i małe muszki owocowe.

Dorosłe żaby karm dwa-trzy razy w tygodniu, młode codziennie lub co drugi dzień. Obsypuj owady paszowe preparatem witaminowo-mineralnym dla płazów. Prowadź własne hodowle muszek owocowych i skoczogonków, aby pokarm był zawsze dostępny.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Allobates femoralis jest aktywny w dzień, a samce są terytorialne. Nawołują donośnym, długim, wibrującym głosem trwającym około pięciu sekund i bronią swojego obszaru przed innymi samcami, czasem walcząc nawet przez kwadrans, aż jeden z nich ustąpi. Samice nie są wobec siebie agresywne, a samiec może bez problemu zalecać się do dwóch samic. Trzymaj więc jedną parę lub samca z dwiema samicami, ale nigdy kilku samców w małym terrarium.

Gatunek jest szybki i płochliwy, zwłaszcza za młodu. Nie bierz zwierząt do ręki; skóra jest cienka i nie znosi mydła, soli ani kremów. Jeśli trzeba przenieść żabę, zwab ją do czystego plastikowego pojemnika.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po nawoływaniu i są nieco mniejsze od samic, które są wyraźnie większe i pełniejsze. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany. Najpewniejszym sposobem na uzyskanie pary jest wspólne odchowanie kilku młodych i obserwowanie, które nawołują, albo zakup zestawionej pary.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja odbywa się na terytorium samca, a zaloty należą do najdłuższych wśród drzewołazów: samiec może zalecać się do samicy przez dwa-trzy dni. Prowadzi ją do osłoniętego miejsca złożenia jaj pod liśćmi lub pniem, po drodze nawołuje niższym głosem godowym i prezentuje się, nadymając gardło, unosząc kończyny, obracając się i prostując tylne nogi tak, by

widać było pomarańczowe plamy na udach. Samica idzie za nim i przeciąga przednimi i tylnymi kończynami po brzuchu. Samice rzadko odrzucają samca.

W miejscu składania jaj to samica inicjuje kontakt, a w niektórych populacjach samiec obejmuje ją za głowę podczas składania jaj. W terrarium dwa krótkie deszcze dziennie podtrzymują gotowość do rozrodu, a gruba warstwa liści dębu daje wiele miejsc do składania jaj.

JAJA I KIJANKI

Samica składa jaja w warstwie liści pod liściem lub kawałkiem drewna, który tworzy daszek nad zniesieniem. Każde zniesienie liczy 8-20 jaj. Samiec pilnuje jaj, a gdy się wyklują, kijanki wspinają się na jego grzbiet. Przenosi je do zbiorników wodnych poza terytorium, w naturze nawet na odległość 180 m, i często rozdziela je na kilka miejsc. Samica nosi kijanki tylko wtedy, gdy samiec zniknął. Samiec, który przejmuje nowe terytorium, może zjeść jaja poprzedniego właściciela.

W terrarium samiec zostawia kijanki w miseczce z wodą. Jeśli chcesz prowadzić celowy odchów, możesz przenieść kijanki do zbiornika lub pojedynczo do pojemników z wodą w połowie z odwróconej osmozy, a w połowie starą wodą z liśćmi dębu, najlepiej z filtrem. Utrzymuj wodę w temperaturze około 26 °C, wymieniaj ją raz w tygodniu i karm do woli suszonymi liśćmi pokrzywy.

METAMORFOZA

Jaja rozwijają się w warstwie liści przez 15-20 dni, zanim kijanki się wyklują i zostaną przeniesione do wody. W warunkach naturalnych do metamorfozy mija potem 40-50 dni, a samo przejście od kijanki do małej żabki trwa około trzech dni.

Gdy widoczne są wszystkie cztery kończyny, metamorfoza jest blisko. Zapewnij łatwy dostęp do lądu, na przykład pochylony pojemnik lub korek i kamienie wystające z wody, aby młoda żabka mogła wyjść, nie topiąc się.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone młode są bardzo małe. Trzymaj je w małym terrarium do odchowu z keramzytem, czystymi liśćmi dębu i takim samym klimatem jak dla dorosłych, z dwoma krótkimi deszczami dziennie. Karm je co drugi dzień skoczogonkami i nielotnymi muszkami owocowymi obsypanymi witaminami i minerałami. Młode są płochliwe, więc zapewnij im wiele kryjówek i przenoś je tylko wtedy, gdy to konieczne.

Zdrowie i częste błędy

Nie ma listy chorób dla tego gatunku, ale u drzewołazów powtarzają się następujące problemy:

- Odwodnienie przy zbyt niskiej wilgotności lub suchej warstwie liści.
- Stres cieplny, gdy latem w terrarium robi się za gorąco.
- Chytridiomikoza (*Batrachochytrium dendrobatidis*), groźna choroba płazów. Nowe zwierzęta trzymaj na kwarantannie, oddzielnie od tych, które już masz.
- Choroby niedoborowe, takie jak miękkie kości i krzywe kończyny, jeśli pokarm nie jest obsypywany witaminami i minerałami.
- Pasożyty, które powodują utratę masy mimo dobrego apetytu. Wykryje je badanie kału u weterynarza.

Długość życia gatunku nie jest udokumentowana; 5-10 lat w terrarium to szacunek na podstawie innych małych drzewołazów. Choroby płazów są trudne do zdiagnozowania i leczenia, dlatego najważniejsza jest profilaktyka. Skontaktuj się z weterynarzem znającym się na płazach, jeśli żaba stanie się osowiała i wychudzona albo pojawią się rany na skórze.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.